

Два издања Аутобиографије Владимира Алексејевича Мошина

Несиба Палибрк-Сукић
Градска библиотека Панчево
Одељење за израду библиографија и издавачку делатност, Панчево
nesiba@biblioteka-pancevo.org.rs

Мошин, Владимир Алексејевич. *Под теретом*: аутобиографија. Превод и коментари Несиба Палибрк-Сукић. Београд: Народна библиотека Србије; Панчево: Градска библиотека, 2008.

Мошин, Владимир. *Воспоминания*. Издание подготовили Ж. Л. Левшина и Е. А. Пережогина. Санкт Петербург: Цветослов, 2012.

Превод *Аутобиографије* Владимира Алексејевича Мошина, палеографа, византолога и слависте светског реномеа, објавиле су Градска библиотека Панчево и Народна библиотека Србије 2008. године. Четири године касније, у Санкт-Петербургу изашло је из штампе и руско издање овог рукописа, које су приредиле Жана Леонидовна Левшина и Елена Алексејевна Пережогина.

Аутор је рођен у Санкт Петербургу 1894, студирао је у Петербургу, Тифлису и Кијеву, а 1920. емигрирао је у Краљевину СХС. Докторирао је на Загребачком универзитету, предавао византологију на универзитету у Београду и на Филозофском факултету у Скопљу, био директор Архива Југославенске академије знаности и умјетности у Загребу и оснивач Археографског одељења у Народној библиотеци у Београду. Аутор је многих научних студија, коментатор и издавач споменика словенске писмености на Балкану... Његов научни рад одвијао се готово на целом бивши југословенском простору. Од 1931. до 1939. године када је сарађивао са познатим византолозима, професорима на Београдском универзитету, Острогорским и Соловјовим, живео је и радио у Панчеву.

Овај рукопис помиње Рима Владимировна Булатова у тексту „Оснивач југословенске палеографске науке – В. А. Мошин“. Објављен је у Москви 1996. године у зборнику *Руска емиграција у Југославији*. У једној од фуснота наводи:

„При писању овог текста користила сам необјављене ‚Мемоаре‘ В. А. Мошина (куцано на машини, 223 стране). Мемоари су писани дужи низ година и обухватају живот Мошина од детињства до 1980. године. Владимир Алексејевич их је диктирао пре свега својој сестри Галини Алексејевној и другим блиским пријатељима. Имала сам срећу да будем ‚писац‘ ових ‚Мемоара‘, у марту 1979. године у Москви. Године 1984. добила сам на поклон од Владимира Алексејевича један примерак (од постојећа четири) са десетином његових писама мени, као драго сведочанство о његовом присуству у мојој судбини и заједничком дружењу“.

Текст је пронађен у заоставштини Сергеја Тројицког, и вероватно је један од четири примерка рукописа о којима пише Рима Владимировна Булатова, имајући у виду да је Мошин био близак пријатељ Тројицког. Он се данас налази у приватној збирци колекционара старих књига и докумената Љубомира Бошкова из Баваништа, а фотокопија у Завичајном фонду панчевачке библиотеке.

У Панчево је Мошин дошао 1931. године из Копривнице, у којој је провео десет година на месту професора гимназије. Он пише о боравку у Панчеву као вероватно најмиријем периоду у животу своје породице. Тих година интересовања византолошке тројке – Г. А. Острогорског, А. В. Соловјова и В. А. Мошина – била су усмерена на истраживање историје Свете горе, унутрашње историје Византије, финансијску структуру, порески систем, социјалну структуру, итд.

Радећи на припреми за штампу српског издања *Аутобиографије* (коју је Мошин писао у разним периодима живота и коју је диктирао разним пријатељима из свог окружења, због чега сматрамо да је оригинални рукопис прилично стилски неуједначен), трудили смо се да останемо у оквирима препоруке коју је он једном приликом дао преводиоцима, а која гласи: „Када је реч о стилу преведеног дела, обично се мисли не на испољавање стилске специфичности преводиоачевог језика, већ на његову способност да се уживи у стил изворника, како би био у стању да га што верније репродукује изражајним средствима свог језика“.

Како је овај велики научник радио на целом бившем југословенском простору, тешкоћа смо имали и при раду на коментарима, које смо успели да превазиђемо захваљујући несебичној помоћи његових сарадника и ученика, првенствено Татјане Пушкадија-Рипкин из Загреба, која је урадила рецензију целог текста. Помоћ око периода проведеног у Београду пружио нам је професор Ђорђе Трифуновић, а у вези са временом када је живео и радио у Скопљу, Красимира Илиевски.

Српско издање са 525 коментара преводиоца и приређивача, комплетном библиографијом радова, даје добар преглед Мошиновог научног рада на простору бивше Југославије, доноси податке о људима и институцијама са којима је сарађивао, податке о његовим ученицима и настављачима његовог ангажмана. *Ауџобиографија* се може читати и као ауторска библиографија, индивидуална библиографија истраживача ћирилских рукописа на Балкану, а обичан читалац је може читати као роман о дугом и плодном животу једног научника.

Према сећању и сведочењу професора Ђорђа Трифуновића, који је био Мошинов ученик и који нам је помогао у разјашњавању београдског периода живота и рада аутора, један примерак Мошиновог рукописа налази се у Публичној библиотеци у Санкт Петербургу. С намером да за штампу припреми руско издање, својевремено је у Београду боравио Мошинов сарадник Вјачеслав Михајлович Загребин (1942–2004), познати руски слависта, палеограф. Нажалост, не успевши у својој намери, 2004. године Загребин изненада умире. Његов рад наставила је Жана Левшина и, као резултат њеног ангажовања, недавно је изашло из штампе руско издање овог дела.

Његов приређивач ограничио се искључиво на текст, (ако занемаримо мали број коментара који указују на исправке неких података и имена). Он у „Предговору“ разматра кратак садржај рукописа, историјат сачуваних примерака и изражава своју захвалност сарадницима. Значајнијих коментара у књизи нема, а вреди истаћи

само регистар имена и географских појмова којим је опремљена. Очигледно је да је Мошинов рад оставио много више трага у нашој култури и науци, што за приређивача руског издања, разумљиво, не може бити у тој мери значајно и инспиративно.

Шта је он у току свог дугог живота успео да уради за југословенску науку можда најбоље говоре речи које је изрекао закључујући свој увод у опис ћирилских рукописа Архива Југославенске академије: „Урадио сам све што могу према свом знању и својим снагама – *faciant meliore potentes*. Вјерујем да сам се тим радом одужио Југославенској академији, која ми је повјерила на чување свој драгоцјени Архив, југославенској науци, која је одређивала моја интересовања у протеклих тридесет година, и народу чије сам гостопримство за то вријеме уживао“.

На крају *Ауџобиографије*, у поглављу „Незавршени радови и могући планови“ када говори о својим даљим плановима у науци, он каже: „Да ли ћу доживети остварење ових жеља наивно је питање, али независно од тога не могу да сакријем своје задовољство због сазнања шта сам успео да унесем у југословенску науку и да пренесем на моје сараднике и ученике. Мој научни живот за мене је био не само интересантан него и радостан, јер је протицао у живој духовној сарадњи са младима који су стремили знању и са сарадницима који су са жаром прихватили моје интересовање за истраживачки рад и, кроз плодну стваралачку сарадњу, постајали моји искрени пријатељи“.

Систем заштите ауторских права

Александар Радовић
Библиотека Матице српске, Нови Сад
araddovic@yahoo.com

Ауторска права за библиотекарe: приручник. Превела и прилагодила Стела Филипин-Матутиновић. Београд: Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, 2012.

Ауџорска права за библиотекарe приредила је и превела Стела Филипин-Матутиновић, која нас већ годинама са успехом информисе о систему заштите ауторских права. Превод је настао у оквиру Темпус пројекта за унапређење библиотечких услуга у академским библиотекама Западног Балкана и прилагођен је читаоцима у Србији. Носилац пројекта код нас је Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ из Београда, која је и издавач књиге.

Дело је резултат тимског рада стручњака Беркман центра за интернет и друштва Универзитета Харвард

и Конзорцијума Electronic Information for Libraries (eIFL) који чине библиотеке из педесет земаља Европе, Африке и Азије. Они су спроведена истраживања представили у оквиру „девет модула“, дајући детаљна упутства библиотекарима „и другима“ о начинима коришћења курса. Електронска верзија доступна је на веб страници Темпус пројекта (http://www.westbulnet.com/AmplioCMS2/public/EnterPublic.cms2?langId=74&request_locale=sr_CS) и у Дигиталном репозиторијуму Универзитета у Београду (<https://phaidrabg.bg.ac.rs/>).